

JEROMOS ATYA
Lehetőségek és dallamok
A belső élet iskolája

Keresztény mesterek

1

Jeromos atya

Lehetőségek és dallamok

A belső élet iskolája

Vigilia Kiadó
Budapest, 2021

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Père Jérôme: *Possibilité et mélodies*.
Ad Solem, Paris, 2011.

Fordította:
Muraközy Nóra

Lektorálta:
Görföl Tibor

Hungarian translation © Muraközy Nóra, 2021
Hungarian edition © Vigilia Kiadó, 2021

BEVEZETÉS

A Vigilia Kiadó felajánlotta, hogy együttműködik a Nový Dvůr-i Apátsággal egy monasztikus könyvsorozat létrehozásában. A sorozat könyveit nemcsak férfi és női szerzeteseknek szánjuk, és nem is csak azoknak, akiket Isten erre az útra hív, hanem ennél tágabb közönségnek: mindazoknak, akik bármilyen életállapotban éljenek is, az imát kívánják az első helyre állítani életükben.

Ez a sorozat felváltva kínál „régit és újat”: olyan könyveket, melyek a keresztény spirituális hagyomány mélyebb megismeréséhez nyújtanak segítséget, és olyanokat, melyek arról tanúskodnak, hogy a spirituális hagyomány az egyház életében ma is aktuális. Az olvasókra bízunk e sorozatot; a könyvek iránti érdeklődésük fogja megmutatni, hogy szükség van-e ilyen művekre.

Önök e sorozat első kötetét tartják kezükben. Ez a könyv 1986-ban jelent meg Franciaországban. Egy évvel azután, hogy Jeromos atya a Sept-Fons-i Apátságban 1985. január 29-én elhunyt, Nicolas atya – aki ennek az apátságnak szerzetese és Jeromos atya tanítványa – a Le Sarmant-Fayard kiadónak adta át Jeromos atya válogatott írásait, egy hosszú bevezető kíséretében. A kis könyv nem várt

sikert aratott. Ezek között az írások között szerepelt a *Lehetőségek és dallamok*, mely kétségtelenül Jeromos atya mesterműve; 1968-ban írta. Spirituális írásai azóta számos kiadást értek meg, úgy franciául, mint fordításokban.

Jean Kiefer 1907-ben született Rodosz szigetén, ahol édesapja – aki svájci nemzetiségű és katolikus vallású volt – Törökország szultánjának alkalmazásában mérnökként dolgozott. Öt éves volt, mikor át kellett élnie édesanyja halálát. Anyja holland származású volt, vallását tekintve pedig protestáns. Ekkor Egyiptomban élt a család, és már megszületett Jean második kishúga. Ifjú korában további komoly veszteségek érik őt. Édesapja másodszor egy fiatal katolikus lányt vett feleségül, akihez a gyermek nagyon ragaszkodott. Miközben Jean középiskolai tanulmányait végzi Fribourgban, a Saint-Michel Kollégiumban, második anyja – akit nagyon szeretett, és aki a katolikus hitre tanította őt –, majd nem sokkal ezután édesapja is megbetegszik, majd mindkettőjüket el is veszíti. Ez a zaklatott, mély hitű, nagyon eleven értelmű fiatal úgy dönt, hogy mérnöki tanulmányokba kezd a Grangeneuve-i Mezőgazdasági Intézetben, melyet akkoriban a marista atyák tartottak fenn.

Amikor Jean Kiefer 1928. december 8-án belépett a Bourbonnais-vidéki (Franciaország) Sept-Fons-i Apátságba, még élt Dom Jean-Baptist Chautard, a

*L'âme de tout apostolat*¹ [Minden apostoli küldetés lelke] című könyv szerzője. A trappista apátságban a Mária-Jeromos testvér nevet kapta. Gyökeret vert a rejtett, buzgó szerzetesi életben, és gyökerei évről-évre mélyebbre hatoltak; 1936-ban szentelték pappá. Része volt az Istennel való egyesülés kegyelmeiben, és nem hiányoztak életéből a megpróbáltatások sem. A II. Vatikáni zsinatot megelőző, majd azt követő krízist példás hűséggel élte át, és rendkívül alapos mélységgel tanulmányozta.

Amikor – Jeromos atya halála előtt másfél évvel – beléptem a Sept-Fons-i Apátságba, Nicolas atya

¹ Azok, akik imádkoznak, többet tesznek a világért, mint azok, akik harcolnak, a világ pedig azért van egyre rosszabb állapotban, mert több a harc, mint az ima. A *L'âme de tout apostolat* a klasszikus művek között is klasszikus, értékes útmutatásokat foglal magában a keresztény élet értelméről. Dom Chautard (1958–1935) emlékeztet arra, hogy a keresztény ember küldetésének csak akkor van értelme, ha a Krisztussal való személyes találkozásban gyökerezik. Kora intuícióinak, különösen is a Katolikus Akció meglátásainak megfelelően az evangélium hiteles hirdetésére biztat, ami tartózkodik mindenféle aktivizmustól. A *L'âme de tout apostolat* sok szentnek vált kedvenc könyvévé, és feleletet ad azoknak gondjaira, akik egy irányt vesztett világban élnek. Dom Chautard, mint kiváló lelki vezető, arra tanít minket, hogy a hiteles apostoli élet nem más, mint a belső élet kibontakozása. (*A ford. megj.*)

megismertetett vele, a hit emberével. A hit ember volt... – finom, szolgálatkész, figyelmes, roppant nagy műveltségű ember, aki hittel élte a szerzetesi életet. Olyan szerzetes, akinek a hűsége mély benyomást tett rám, nyugalma és higgadt természete szinte megijesztett. Mégis könnyen megközelíthető ember volt, aki ki tudta oldozni bennünk azokat a csomókat, melyek az én nemzedékem fiataljait megzavarták. Novícius voltam még, amikor meghalt.

Teltek az évek. Amikor szóba került, hogy Csehországban monostort alapítsunk, elsőként azt a döntést hoztuk meg, hogy Jeromos atya első könyvét cseh nyelvre fordíttassuk. A kapunkon zörgető első testvéreknek már ott volt a zsebében ez a könyv. Jeromos atya írásai szlovák és lengyel fordításban is megjelentek.

Korunk egyháza és társadalma olyan időszakot él át, amely komoly kihívások elé állít minket. Adj a Isten, hogy a szerzetesek imája, és közülük néhánynak az írásai sokak számára utat nyissanak az állhatatosság, a hűség és értékes belső élet felé.

Dom Samuel, Nový Dvůr apátja

ELŐSZÓ

A Lehetőségek és dallamok érett és igényes monasztikus írás, egy tapasztalatokkal teli és tanítással végigélt élet szintézise. Bár az Istennel egyesült élet, úgy tűnik, napjainkban sokaknak a legkevésbé sem a legfőbb gondja, a figyelmes olvasó azonnal megérti, hogy Jeromos atya ebben az írásában – miközben az imaélet hétköznapi problémáit tárgyalja – a spirituális és misztikus élet csúcsait érinti; ebben áll ennek az írásnak az eredetisége.

1969-ben, amikor Jeromos atya a *Lehetőségek és dallamok* című könyvét írta, túl volt a hatvanadik évén. Mivel daganatos betegség támadta meg, sokan úgy gondolták, hogy már nem lesz hosszú életű. A megelőző tíz év élete legnehezebb, legfájdalmasabb időszaka volt. A betegséghez és fizikai szenvedéshez mélyreható lelki megpróbáltatások társultak, amelyhez ugyan némiképp már hozzászokott, ezúttal új méreteket öltöttek és hosszan tartottak. A meg nem értettség és a Zsinatot követő évek nehézségei tovább növelték fájdalmát.

Betegség, érzelmi elszigeteltség, meg nem értés, a közeledő öregség... Jeromos atya sorsa – emberi számítások szerint – kudarcnak látszott. Zsenge ifjúkorától kezdve, amikor még csak fontolgatta a

szerzetesi és szemlélődő élet lehetőségét, Jeromos atya újra és újra ezt kérdezte Istentől: „Ha tévedek, akkor visszaadod majd az életemet?” Eljött hát az idő, hogy beismerje a kudarcot?

Nem! – és itt rejlik életének egész misztériuma. Ez a másokat talán reménytelenségbe taszító mérleg csak hálaadásra és köszönetre indítja ezt az idő-södő, rossz egészségi állapotú, magányos embert. Már a cím is ezt hangsúlyozza. Az olyan ember előtt, aki képes volt Istent választani, a *lehetőségek* minden pillanatban nyitva maradnak, és ebből adódóan övé a lélek fiatalsága, ami nem mérhető a test fiatalságához. A fiatal test sok esetben csak az intellektuális, morális és spirituális öregség álarca. A *dallamok* spontán módon szállnak fel a szívbe; az út körülményei szerint hol derűsek, hol súlyosak, de soha nem keserűek, és nem is reményvesztettek. Igen, a hála éneke száll az ajkára, és arra hívja olvasóit, vagy tanítványait, hogy osztozzanak ebben és vele együtt énekeljék.

A *Lehetőségek és dallamok* a szemlélődő élet iskolája, az Istennel való bensőséges kapcsolat elsajátításának útja. Szerzetesekhez szól, de nemcsak hozzájuk. Jeromos atya tudta, hogy nem kizárólag a monostorok falai között találkozunk „a lelkek bizonyos családjával”, akik közé ő is régóta szeretett volna tartozni. Azt is tudta, hogy a szerzetesi élet önmagában nem feltétlenül biztosítéka a teljesen Isten szeretetének szentelt életnek; hogy a szerzetesek

olykor inkább mást keresnek, mint az imádságot és Urunk személyes barátságát. Könyve ezért éppúgy szól Isten világban élő barátaihoz, akiknek segítségre és tanácsra van szükségük előrehaladásukhoz, mint a szerzetesekhez, akik arra kaptak meghívást, hogy teljesen az Istennel való bensőséges kapcsolattá éljenek, de akiknek hiányzik egy lelki atya, egy olyan mester, aki megmutatná az utat.

Jeromos atya megmutatja az utakat, jelzi a tájékozódási pontokat. Szüntelenül a remélt cél felé irányít, anélkül azonban, hogy azt állítaná, minden könnyen megy majd, a személyes erőfeszítést pedig semmivel sem próbálja helyettesíteni. Azok, akik recepteket, csálhatatlan módszereket keresnek arra, hogy gyorsan és fáradság nélkül megtanuljanak imádkozni és Istent szeretni, csalódní fognak. Jeromos atya ebben arra az öreg karavánhajcsárra hasonlít, aki jól ismeri a sivatagot, és figyelmeztet, hogy oázisok csak elvétve vannak, és nem titkolja az út viszontagságait.

A *Lehetőségek és dallamok* mégsem zord és embertelen írás. Egy olyan ember, szerzetes, pap érett korban írt műve, aki már teljesen birtokában van eszközeinek és tapasztalatának. Tanácsait, figyelmeztetéseit segítőkészség és jóság járja át. Így válik elfogadhatóvá a mi sebzett szívünk számára, mely szomjazza a szeretetet és a megértést. Nem egy spirituális elithez szól, hanem bárkihez, aki komolyan vágyódik az imaélet és az Istennel egyesült élet után.

Jeromos atya egyre precízebben próbálta bemutatni azokat az alapokat, melyekre a saját életét építette. Utolsó éveinek átgondolt, meg nem alkuvó állásfoglalásai, melyek azonban mindig szívélyesek és szelídek voltak, emlékeztetnek arra, amit Szalézi Szent Ferencről mondtak:

Intenzíven érezte saját korát, annak rossz közérzetét, szükségeit, szólításait; meghallotta azokat a válaszokat, melyekkel egyesek a teológia nevében, mások a humanizmus, a Biblia, a misztikus tapasztalat nevében próbáltak felelni e szólításokra. Befogadta, felvállalta, átalakította ezeket a válaszokat... Ez valóban az ő válasza, személyiségének mélyéből fakadó válasz. Nagyon biztosnak kellett lennie a teológiájában, elgondolásaiban, nyelvében, hogy így ki merje szolgáltatni magát. Az általa bemutatott igazságok nem skolasztikusak, nem didaktikaiak, és nem is irodalmi igazságok; lüktet bennük az élet, a hit, a lelkesedés, a szívélyesség; a szívből fakadnak és a szívhez szólnak. Tanítanak és elbűvölnek.

Új stílusának titkát maga adja át nekünk egy barátjához intézett levélben: „Halászok vagyunk, mégpedig emberhalászok. E halászathoz tehát nem csupán a gondoskodást, a munkát, a virrasztásokat kell bevetnünk, hanem csalikat is, ügyességet, csábításokat; igen, ha szabad ezt

mondanom, még szent cseleket is. A világ annyira kifinomulttá válik, hogy már csak finom kesztyűvel és cibetpakolással érhetünk hozzá; de sebj, csak gyógyuljanak meg az emberek és juszanak el végül az üdvösségre.”¹

E sorokat olvasva mintha Jeromos atyát hallanánk; az árnyalatok, a kifejezések nagyon hasonlóak az övéihez. Ugyanaz a spirituális tapasztalat, ugyanaz a pedagógia, tökéletes stílusban kifejezve. Jeromos atya minden olvasója ezeket az értékeket hangsúlyozza. A spirituális írásokat olykor nem jól írták meg, mintha a spiritualitás elég lenne önmagában, és eltűrné a hanyagságot. A spiritualitás valójában minőségi megfogalmazást igényel.

A lelki élet igényei és a legmagasabb emberi értékek finom ötvözte Jeromos atyának ezt a művét a lelkeségi irodalom egyik szép írásává teszi. A középkor kézművesei ezt nevezik mesterműnek: a kézműves mester jól sikerült műve.

Kinek szánták?

Ki volt ez a „testvér”, akihez Jeromos atya értekezését intézte?

Talán élete végén megérezte, hogy Isten új tanítványokat vezet majd hozzá?

¹ André Ravier: *Un usage et un saint, François de Sale*. Nouvelle Cité, Paris, 1985, 164–165.

Jeromos atyával 1970 májusában találkoztam először. Néhány hónappal később Patrik testvér is hozzá fordult, akit 1980-ban a monostor apátjává választottak.

A nyolcvanas években több tehetséges fiatalember lépett be a noviciátusba. Közülük az elsőnek még volt alkalma arra, hogy Jeromos atyát megismerhesse. Ez a találkozás, ha mégoly rövid volt is, rányomta bélyegét szerzetesi életükre.

M.-Nicolas atya, Sept-Fons